

NAAR DEN OVERKANT!

Dat was een zware tocht voor de arme moeder geweest, die eerste, sinds hij van haar weggenomen was. Tot ditmaal toe waren ze altijd samen naar de markt aan den overkant gevaren of hij was alleen gegaan. Hij alleen! Ja, was ze toch maar mee gegaan, die laatste reis! Ze zou hem geraden, verzocht, gebeden en gesmeekt hebben, met de vaart naar huis terug te wachten, tot het noodweer voorbij was. Nu had de angst over en de zorg voor vrouw en kinderen hem bewogen, het noodweer te trotseeren, hoe ze hem aan den overkant ook gewaarschuwd hadden. Hij had geen rust gehad, vóór hij bij hen terug was.

Zwart was de lucht geweest en hoog de zee, en de golven waren door den storm over de boot geslagen en deze was gezonken en toen zij weer boven kwam, het onderst boven, was hij daar beneden blijven liggen. Drie dagen later eerst hadden ze zijn lijk gevonden, ginds tusschen het riet in de kreek.

Zoo was ze alleen gebleven, weduwe met drie kinderen, te jong nog om het zware verlies te beseffen, dat ze geleden hadden. Ze had lang gewacht, eer ze naar den overkant had willen gaan, want ze haatte dat water, dat ze vroeger liefgehad had, en daarna was haar haat in vrees er voor overgegaan. Maar eindelijk had ze toch moeten gaan en zij had ze alle drie medegenomen, om inkoop te doen, ginds in de stad. De menschen hadden allen medelijden met haar gehad en haar beklaagd, doch wat gaf haar dat? Zij had zich gehaast om met haar drietal terug te gaan. Ze was nu immers alleen, en moest alles zelf doen. De klok stoorde zich aan niets, en de dagen vlogen maar om, en het werk moest gedaan worden, zóó goed, of hij er zelf nog was, maar hij was er immers niet meer, en zij stond er nu immers alleen voor, alleen en dan met haar verdriet daarbinnen, dat hij weg was, en dan die lastige kinderen om haar heen, die ook al precies deden, alsof hij er nog was. In de eerste dagen scheen het, of ze er iets van gevoeld hadden, maar al heel spoedig waren ze gaan lachen en babbelen, alsof er niets gebeurd was. Ook mét hen en vóór hen stond ze nu alleen.

Nog was de lucht woest en donker, hier en daar, maar toch waren de vlagen niet zoo langdurig en zoo sterk meer, en hier en daar brak het blauw door de wolken, en dan was er een zilveren rand om die wolken heen. Maar daarbinnen bij haar was het nog één en al donker, en het stormde daarbinnen zóó woest, dat ze er zelf akelig van worden kon. Ze was moe van het loopen, en toch, ze moest den riem ter hand nemen om de boot voort te krijgen, maar onder het stooten had ze het oog op de kinderen laten vallen.

„Moet jij ons roeien?” had Greta, haar oudste dochttertje, aan broer Peter gevraagd.

„Ja, zeker,” had de jongen geantwoord, „wie zou het anders doen, nu vader niet meer bij ons is! En als ik grooter word, zal ik voor moeder en jullie werken, net als vader.”

En toen had hij ze aangekeken met een gelaat, alsof hij wilde zeggen: „’t is treurig, maar het is zoo, en nu spreekt het vanzelf, dat dit mijn plicht is.”

Hoe zoo’n knaapje ’n mensch moed inpraten kon, zonder dat hij het zelf wist. En als zij den jongen daar staan zag met den roeiriem in de handen, zoo vol ernst, en dien droeven trek op heel zijn gezichtje, dan geloofde zij ook, dat hij doen zou, wat hij zeide, alsof het zoo behoorde, en het vanzelf sprak, en zij geloofde, dat zij een schat

in den jongen bezat. Zij geloofde, dat hij zijn best voor haar doen zou, en dat zij later alles aan hem zou kunnen overlaten en raad en daad met hem zou kunnen nemen.

„Ja, jij voor moeder werken en dan zal ik kopjes wassen en de tafel afnemen en den vloer vegen. En als ik sterk ben en ’n flinke meid ben geworden,” snabbelde Greta, die niet voor haar broer wilde onderdoen, „dan wasch ik en schuur ik voor moeder, en dan zit moeder in vaders leuningstoel en zusje op haar schoot.”

Moeders hart werd er warm onder. Zij kreeg weer hoop in de droeve ziel, hoop, dat haar jongen op haar man, dat Greta op haar zou gelijken, hij met en voor haar werken, zij met en voor haar huishouden, hé, ja, zou dat ’n mensch niet doen hopen op de toekomst?

En klein zusje? Wel, die was immers nog te jong om iets voor moeder te doen. Zij had van al de kinderen het meest in vader verloren. Zij was zijn „nesseldotje.” Als hij naar het werk ging, moest zij een eind met paatje mede, en als hij terugkwam, waggelde zij hem een eindje tegen, en nauwelijks was hij binnen, en had hij zich gewasschen, of zij zat op zijn schoot. Zij miste veel, en ’t arme kind had zooveel liefde nodig. ’t Was, of de kleine wat kwijnde, nu vader weg was. Ze had haar in de stad een pop gekocht om haar wat afleiding te bezorgen, en daar deed het kleine ding nu net mede zooals vader met haar gedaan had. Van haar kon men nog niets gelooven of hopen, liefhebben kon men haar, dat was alles. Maar was dat dan ook niet heerlijk en niet genoeg?

En zij boomde voort, diep tot op den bodem der zee, al sterker en diep tot op den bodem van haar verlies, totdat zij de liefde en wijsheid Gods en Zijne genade en troost daaronder voelde evenals de roeiriem den bodem der zee. Neen, Hij had het niet gedaan uit lust tot plagen, maar uit liefde en wijsheid, die zij niet begrijpen kon, omdat zij maar een zwak en arm menschenkind was, die zelfs daarginds met haar roeiriem niet eens den bodem der zee peilen kon. Was die er nu niet, omdat zij er met de roeispaan niet bijkomen kon? Dat was immers al te dwaas! Hij wilde, dat zij in Hem gelooven zou, en dat zij hopen zou, dat Hij in de toekomst voor haar en haar kinderen zou zorgen, en dat zij liefhebben zou wat Hij haar hier op aarde gelaten had, liefhebben niet slechts met de natuurlijke liefde eener moeder, maar liefhebben als Zijn kind.

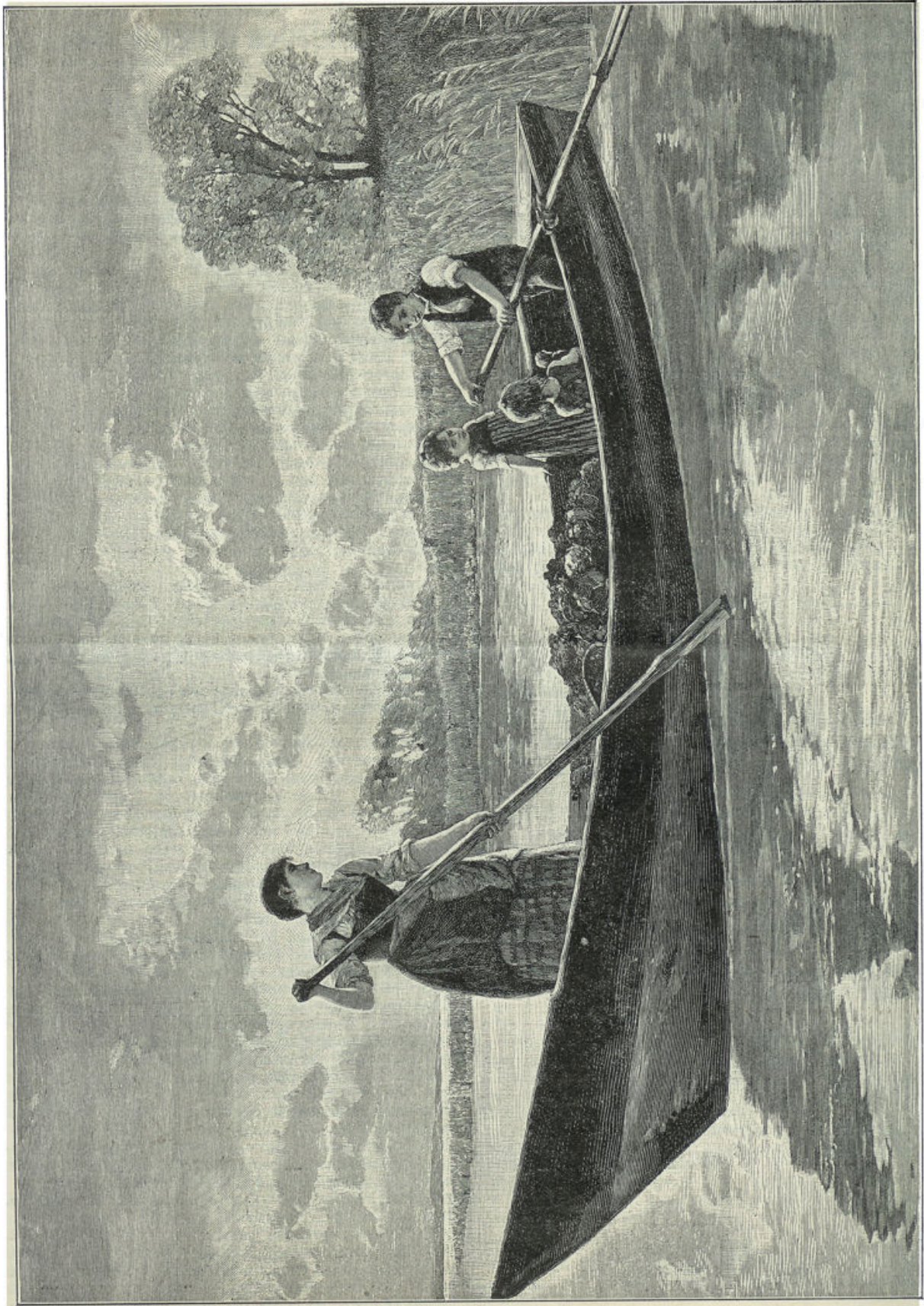
En de wolken braken en scheurden al meer vaneen, en het helder blauw brak er door, en de zilveren randen werden breeder, en een straal van de zon glinsterde over het strand en op hun huisje ginds in de verte, en met geloof en hoop en liefde weer in het hart trok zij er straks met haar kinderen weer binnen! Haar geloof houdt haar staande, en haar hoop beschaamt niet, en de liefde vergaet nimmermeer! —

Zeg nu niet, waarde lezer, dat we fantaseerden, en dat zulke gedachten nooit geboren worden in het hart van zoo’n simpele arbeidersvrouw, en dan zeker niet in zóó droeve tijden! Wat die droeve tijden betreft, laat mij u eens iets vertellen!

Ik heb een paar jaar in Afrika gewoond, in één der rijkste goudveld-districten, en nooit heb ik er goud op de wegen of velden gevonden, als het zonnig, kalm weder en de natuur vredig was. Maar als de storm en het onweder den schoot der aarde had beroerd en de woeste slagregens den bodem hadden omgewoeld, dan zaagt ge hier en daar boven op de oppervlakte van den grond, hier en daar tusschen het zand iets schitteren, alsof de straal der zon zich daarin weerkaatste; dan vindt ge wel eens een korrel goud langs den weg van het dagelijksche leven, dan kondt ge, zelfs zonder in de mijnen af te dalen en zonder diep te delven, weten, dat ge in een goudland waart.

En meermalen, als ik dat gouderts zag opdelfen, dacht ik: hoe kan nu in zulk simpel, onooglijk zand goud huizen! Gij en ik, wij zouden het in een porcelein-kastje of in glazen doosjes daar beneden geborgen hebben, niet waar? Maar God trok Zijne goudaderen door het dagelijksch leven

en door alle lagen der menschheid heen, nu hoog, dan laag, want wat onderscheid is er voor Hem tusschen de hooggezeten vorstin in haar paleis en de simpele arbeidersvrouw; voor Hem, die zóó onmetelijk hoog zit en zóó eindeloos laag ziet!

Neen, zeg niet, dat wij fantaseerden, omdat wij een bladzijde van lijden en hopen teekenden uit het leven eener *arme* weduwe, omdat wij zoo diep tasten moesten, zoo diep in haar ziel, om het motief te vinden. Waarde lezer, ik weet het wel, machtige bewegingen in het leven der natuur en der menschheid kunnen ook, wat diep verholten en verscholen ligt, naar boven werken en zelfs in het oog doen glinsteren, wat de ziel verbergt; doch bij deze soort van menschen vooral glanst de vreugd, die het hart doet tintelen, niet zoo plots in den blik of den opslag van het oog, noch ook laten zij toe, dat wat zij daarbinnen verbergen, hun lijden en hun pijn, die hun de ziel doortvlijmen, een blijspel of een tragedie, geen drama zelfs voor den oppervlakkigen beschouwer wordt. Bij hen is het van buiten niet al te zien, wat er van binnen te koop is. Dat is hun eigen domein, en, naarmate zij minder eigen domein bezitten, zijn zij er te kariger op. Laat hen dat behouden, 't is hun brevet van Goddelijken adeldom. Goddelijk, ja, want ook Hij bergt Zijn diamanten diep in de aarde, ook Hij strooit Zijn parelen diep in de zee, en slechts wie volhardend delven blijft, wie diep te duiken verstaat, zamelt ze op. Waan niet, dat het lijden minder gevoeld, de vreugd minder genoten wordt, waar geen tranen geschreid worden, geen wangen bleeken en blozen, geen blikken glanzen of verduisteren kunnen! Daar geniet, maar daar lijdt de ziel vaak dubbel, zooals de stroom sterker brandt tegen de sluisdeuren, die haar geen opening, geen lucht bieden om zich te ontlasten.

P. J. K.

TWIJFEL NIET.

Is 't onbegrijpelijke u soms wedervaren,
Pakken de wolken zich dreigende saam,
Blijft ge op de raadslen des levens nog staren
Zijt ge tot lossing daarvan onbekwaam?
O! 't zij gij licht of wel duisternis ziet,
Betwijfel het al, maar Gods Vadertrouw niet.

Zij hier het pad al met doornen omgeven,
Bloedend verwondend den wanklenden voet;
Gingt gij al zuchtend en klagend door 't leven,
Kreegt gij het bitter en nimmer het zoet.
O, als de levensweg lijden u biedt,
Betwijfel het al, maar Gods liefde toch niet.

Mocht u het schijnschoon der wereld bekoren,
Biedt zij haar klatergoud kwistig u aan,
Deed zij haar lokstem u vleierende hooren,
Wou ze u met eere en met roem overlaân,
O, dat ge dan haar sirenenzang vliedt;
Betwijfel haar woorden, maar Gods woord toch niet.

C. K.

Brieven uit Amerika.

(Slot van brief XXX.)

In Amerika tiert en bloeit jong leven. Het is er nog lente. Vandaar die snelle groei, die vroolijkheid, die kleurigheid en fleurigheid van het leven. Zelfs de sky-scrapers lijken mij, als ik Amerika zoo bezie, geheel natuurlijk: tot de muren van de huizen schieten mee omhoog.

Kalmte, rust en rijpe vrucht — wacht tot de herfst komt. Wij, Europeërs, leven in den herfst, weerprofeten zeggen zelfs, dat de winter voor de deur staat. Maar wij herfst-menschen kunnen de Amerikanen niet begrijpen, tenzij wij zien willen, dat zij nog lente-kinderen zijn.

Het leven in Amerika is als een rivier, die nog in haar bovenloop is. Wild en dartel bruist de jonge stroom voort naar zijn toekomst.

Haast, onrust, luidruchtigheid, ondiepte — ook hier. De diepe, klare, kalme stroom, waar het leven „bezonken” is — vindt ge in Europa, niet in Amerika.

In Amerika schuurt en wringt de levensstroom nog om de steenen, die zijn loop belemmeren, en die toch, zal de stem der natuur verstaan worden, in de geweldige bruising zullen moeten vermurwd en vermalen worden, tot ze één met het water, als smedig slijb den bodem zullen helpen vruchtbaar maken.

Amerika's gebreken zijn gebreken van zijn leeftijd. Om nog even terug te komen op de Amerikaansche kinderkamer. Er bestaat weinig bekoorlijkers, dan vrijmoedige, onafhankelijke kinderen, — mits wel opgevoed. Hetzelfde soort kind, slecht opgevoed en ongemanierd, is iets alleronaangenaamst.

Hetzelfde contrast moet ook bestaan tusschen het Amerika, dat ik zag, en het Amerika, dat ik niet zag.

Een derde indruk, die mij Amerika helpt verklaren. De groep menschen, overgeplant op dezen nieuwen bodem met een nieuw leven voor zich, schijnen zich afgevraagd te hebben: „Hoe kunnen wij in vrijheid *gelukkig te zamen* leven?” Te zinnen: „hoe kan *ik* gelukkig leven?” is uiting van een niet eens zeer hoog staand, geheel natuurlijk instinct. Maar het zoeken naar *gemeenschappelijk* geluk staat daarom zooveel hooger, omdat het liefde voor en belangstelling in *anderen* onderstelt, meer nog omdat de persoonlijke belangen er soms aan ten offer moeten gebracht worden.

De grondtoon van het Amerikaansche leven is: niet *ik*, maar *wij*. Precies 't omgekeerde van den Hollandschen levenston, die in den regel is: niet *wij*, maar *ik*.

Uit dit streven naar gemeenschappelijk leven is in Amerika geboren de groote voorliefde voor vereenigingen en clubs. In den naam van het land, *United States*, vinden we denzelfden trek terug. Niet hier een staat, en daar een staat ieder op zichzelf, met eigen belangen en elkaar concurrentie aandoend, maar een *vereeninging* van staten, met een President als voorzitter — te zamen strevend naar één ideaal, te zamen behartigend één belang, dat aller belang is.

Voor samenleving en samenwerking met anderen moet men bepaalde karaktereigenschappen hebben. Zelfzucht, vitlust, jalouzie, hoogheid, ruwheid zijn paddestoelen, die weelderig tieren in kleine, ongeluchte ruimten, waar men de ramen niet durft openzetten uit vrees voor openbaarmakend licht, maar waar men zoo veilig en makkelijk „op zichzelf” woont. Terwijl die ondeugden verdwijnen, of, tot een minimum gereduceerd, als contrabande een kwijnend bestaan voortsleepen in groote lichte, lichte ruimten, waar zon en wind vrijen toegang hebben,